

REGULERING AV FISKET ETTER ROGNKJEKS I 2024

Fiskeridirektøren har forelagt Sametinget forslaget til regulering av fisket etter rognkjeks i 2024, jf. lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 4-3. Sametingets innspill blir vedlagt i sin helhet.

1 SAMMENDRAG

Fiskeridirektoratet har utført målinger i 2023 for å fastsette ny omregningsfaktor, men vil foreta flere målinger våren 2024 for å kunne sette en endelig faktor fra 2025. Den administrative omregningsfaktoren på 5,54 vil derfor bli videreført også i 2024.

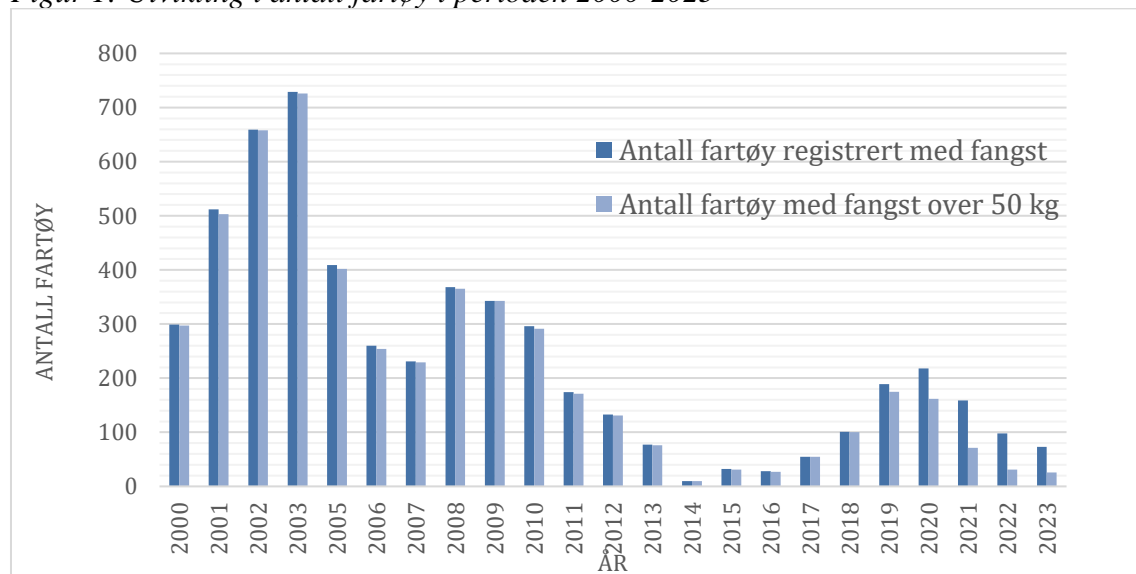
Fiskeridirektøren foreslår å videreføre maksimalkvoten på 7 500 kilo utilvirket rognkjeksrogn i 2024.

Fiskeridirektøren foreslår at stoppdatoene for rognkjeksfisket blir videreført til 2024. Dette vil si at fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark vest for 26°Ø stoppes 20. juni 2024 og at fisket etter rognkjeks i Finnmark øst for 26°Ø stoppes 5. juli 2024.

2. KORT HISTORIKK

Figur 1 er en grafisk fremstilling over utviklingen i antall fartøy (registreringsmerker) i perioden 2000–2023. Her inngår alle fartøy som er registrert med fangst av rognkjeks, også bifangst av rognkjeks i annet fiskeri. I tillegg viser figuren antall fartøy som har levert mer enn 50 kg rognkjeks.

Figur 1: Utvikling i antall fartøy i perioden 2000-2023

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttседdelregister per 13. oktober 2023

Figur 1 viser at det var mange fartøy som deltok i rognkjeksfisket på begynnelsen av 2000-tallet, med en topp på 729 fartøy i 2003. Deltagelsen i dette fisket er veldig påvirket av størrelsen på maksimalkvoten, etterspørsel, vær og god tilgjengelighet. Siden mange av fartøyene fisker torsk, påvirker torskefisket om og når fartøyene går på rognkjeksfisket.

I perioden 2014–2017 var det interesse blant fiskerne til å fiske rognkjeks, men kjøperne ville ikke kjøpe rogn på grunn av importørenes krav om miljømerking. Dette gjaldt spesielt det svenske markedet som også var det største. Norge startet da arbeidet med å få rognkjeks miljøsertifisert. Dette arbeidet ble finansiert av Norges Råfisklag, Norges Sjømatråd, Troms fylkeskommune og Sametinget og sertifiseringen startet høsten 2016. I mars 2017 ble det formidlet fra Marine Stewardship Council at fangst etter 1. mars 2017 kunne lagres for så omsettes med miljøsertifikat når sertifiseringen var ferdig i løpet av sommeren/tidlig høst 2017. Rognkjeks ble MSC-godkjent 9. oktober 2017 med tilbakevirkende kraft. Dette førte til økt deltagelse. Deltagelse av fartøy som er registrert med kvantum på minimum 50 kg gikk opp i 2019, men har falt etter dette. I 2022 var det svært lav deltagelse. Overproduksjon på Grønland og Island de foregående årene, samt begrenset marked i Europa, førte til reduserte priser. Det var begrenset interesse fra kjøperne, dette fordi en del kjøpere i 2021 satt igjen med rognkjeks på lager som ble solgt til redusert pris. Siden de fleste rognkjeksfiskerne også fisker torsk er oppstarten på sesongen avhengig av når de er ferdig med torskefisket. På grunn av usikkerheten fra kjøperne og dårlig vær kom rognkjeksfisket sent i gang.

Deltagelsen i 2022 og 2023 er på nivå med deltagelsen i årene uten MSC-godkjenning.

3 FISKET ETTER ROGNKJEKS I 2023

3.1 OPPSUMMERING AV FISKET I NORDLAND, TROMS OG FINNMARK

Fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark er i 2023 regulert med maksimalkvoter på inntil 7 500 kg utilvirket rognkjeksrogn. Deltakervilkårene fra 2022 ble videreført for åpen og lukket gruppe i 2023.

Tabell 1 viser utviklingen i fangst og deltagelse i perioden 2015–2023. Tabellen tar kun for seg fangst omsatt gjennom Norges Råfisklag av fartøy som har levert minst 50 kg rognkjeks gjennom sesongen. Fangst av rognkall og levende rognkjeks er holdt utenfor.

Tabell 1: Utviklingen i fangst og deltagelse i fisket etter rognkjeks i perioden 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tilvirket rogn (t)	5,8	-	0,8	3,0	9,0	2,6	0,3	-	-
Utilvirket rogn (t)	44,9	64,7	93,1	178,6	206,7	121,7	77,8	32,5	36,4
Rund (t)	-	0,3	-	253,1	385,8	634,6	307,0	52,3	26,7
Omregnet til utilvirket rogn (t) ¹	52,2	64,8	94,1	220,1	275,4	219,7	133,5	41,9	41,2
Omregnet til rund vekt (t) ¹	349,2	433,9	630,7	1 474,5	1 845,4	1 471,7	739,5	232,0	228,3
Antall fartøy ²	31	27	55	100	175	162	71	31	26

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023

¹ All fangst omregnet til utilvirket rogn og til rund vekt, se omregningsfaktorer kapittel 5.

² Antall registreringsmerker.

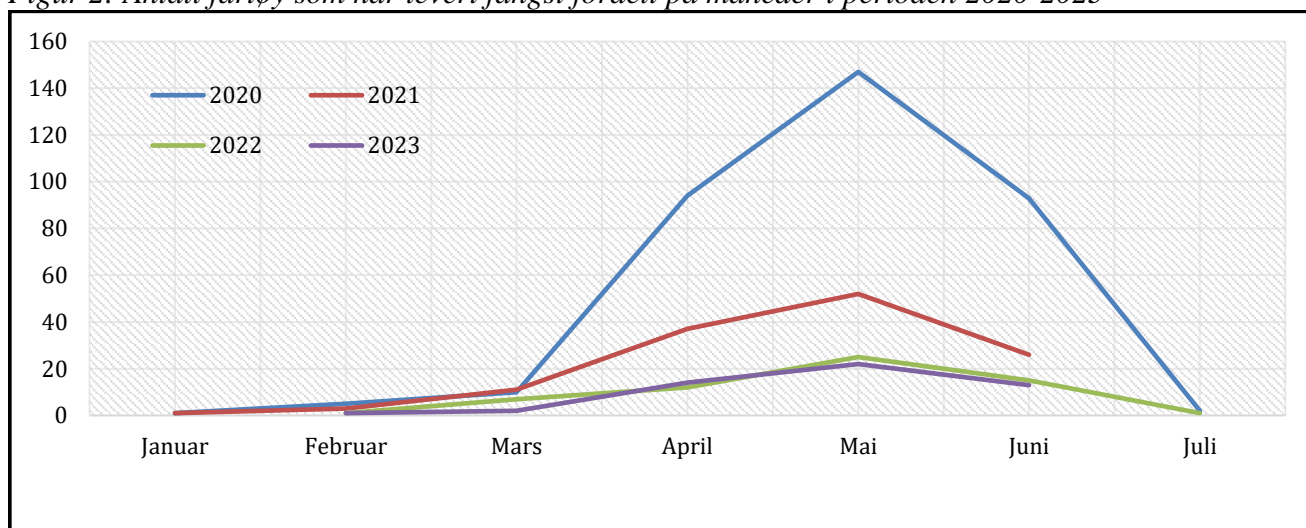
Som tabellen viser, ble total fangst omregnet til utilvirket rogn i 2023 ca. 41 tonn. Dette er på samme nivå som i 2022 som igjen var en drastisk nedgang fra året før. Antall fartøy er ytterligere redusert, fra 31 til 26 fartøy.

Råfisklaget melder om at årsaken til den lave deltagelsen først og fremst er at dette er et fiskeri som krever stor innsats. Det har også vært lav interesse på kjøpersiden, prisen på rogn har så vidt vært høyere enn prisen på sløyd torsk. På grunn av dårlig vær først på året har fiskerne prioritert torskefisket foran rognkjeks-fisket. Fisket etter torsk trakk ut i tid og torskeprisene var gode. Rognkjeks-fisket har vært brukbart med ganske normal tilgjengelighet. Innsiget kom kanskje senere enn vanlig, noe som gjorde at fisket tok seg opp etter 17. mai.

Etter at den administrative omregningsfaktoren for utilvirket rogn ble innført i 2021 har leveransene av rund rognkjeks gått kraftig ned.

Figur 2 viser antall fartøy som har levert fangst i de ulike månedene for årene 2020–2023.

Figur 2: Antall fartøy som har levert fangst fordelt på måneder i perioden 2020-2023

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023

Som figuren viser, var det registrert fangst på flest fartøy i mai. Tabellen under viser deltagelse fordelt på lengdegruppe (fangst over 50 kg) i perioden 2019–2023.

Tabell 2: Fangst (t) i rund vekt fordelt på fartøy (lengdefordeling) i perioden 2019–2023

Lengdegruppe	2019		2020		2021		2022		2023	
	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)	Ant.	Fangst (t)
0,0–6,9 m	19	148	15	96	9	85	8	87	8	70
07–9,9 m	40	326	32	161	16	139	6	39	5	18
10–12,9 m	112	1 304	110	1 190	41	514	12	106	10	140
13 m og over	3	61	4	21	3	0	5	0	3	0
ikke oppgitt	1	6	1	3	2	2		-		
Totalsum	175	1 845	162	1 472	71	740	31	232	26	228

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023

Tabell 2 viser at det er flest fartøy mellom 10 og 13 meter som deltar i dette fisket. Når det gjelder lengdegruppen 13 m og over er noen av fangstene her relatert til bifangst i andre fiskeri. Tabell 3 viser minstepriser og gjennomsnittspriser for rogn for årene 2013–2023.

Tabell 3: Minstepriser og gjennomsnittspriser for rogn i perioden 2013 til 2023

År	Minstepriser (kr) utilvirket rogn kg	Gjennomsnittspriser (kr) utilvirket rogn kg
2013	30,00	30,00
2014	31,50	32,54
2015	31,50	31,50
2016	31,50	31,50
2017	34,00	34,95
2018	39,00	52,55
2019	47,00 ¹	80,95
2020	Dynamisk minstepris	82,61
2021	48,00	52,81
2022	48,00	54,76
2023	48,00	58,19

Kilde: Norges Råfisklag per 6. oktober 2023

¹ Dynamisk minstepris per 18. mars 2019.

Den høye gjennomsnittsprisen i 2019 og 2020 kan i stor grad skyldes økt etterspørsel som følge av MSC-godkjenningen av norsk rognkjeks. Det har vært betydelig lavere priser i 2021 og 2022. Man ser en liten økning i gjennomsnittsprisen for rogn i 2023.

Det meste av rognen saltes og eksporteres til Europa, da hovedsakelig til Sverige der rogn blir brukt i kaviarproduksjon. Sverige fungerer også som transitland der rogn blir sendt videre til land i EU. Noe av rognen som produseres først i sesongen pakkes og sendes fersk til auksjon i Danmark og havner på restaurantmarkedet.

Skrottene til rognkjeks går til annen anvendelse, hovedsakelig ensilasje. Råfisklaget melder om at det ikke er endringer når det gjelder eksport av biprodukt, det er fremdeles ikke åpning for eksport av fryste skrotter til Kina.

Nofima har et pågående prosjekt for å finne egnede måter å utnytte avskjær av rognkjeks etter rognproduksjon, samt rognkjeks brukt som rensefisk innenfor oppdrett.

3.2 FISKET ETTER ROGNKJEKS OG ROGNKALL I HELE LANDET

Tabell 4 viser fangst av rognkall og rognkjeks i årene 2019–2023 over hele landet, ingen begrensning på registrert kvantum per fartøy.

Tabell 4: Fangst i rund vekt (kg) fordelt på art, salgslag og produkttilstand for 2019–2023

Art - FDIR	Salgslag	Produkttilstand	2019	2020	2021	2022	2023
Rognkall	Fiskehav SA	Levende	460	117	74	43	75
		Rund	267	60	65	18	
	Norges Råfisklag	Levende	887	488	575	265	319
		Rund		4 038	32	102	59
	Vest-Norges Fiskesalslag	Rund	10			4	13
Sløyd med hode		14					
Rognkall totalt			1 638	4 703	745	431	466
Rognkjeks	Fiskehav SA	Levende	662	307	396	140	273
		Rogn	687	171		285	59
		Rund	591	522	504	1 197	512
		Sløyd med hode	115	23	2	149	113
	Norges Råfisklag	Levende	15 439	16 211	12 456	7 411	4 480
		Rogn	1 459 898	837 232	432 676	179 951	201 745
		Rund	386 034	637 009	312 878	56 323	27 884
		Sløyd med hode	32 734	4	112		4
	Norges Sildesalgslag	Rund	33 265	4 747	16 140	6 715	3 016
	Surofi	Rund				272	
		Sløyd med hode	19	355	65	26	
	Vest-Norges Fiskesalslag	Rund	4	5	8	38	8
	Rognkjeks totalt			1 929 447	1 496 586	775 236	252 507
Totalsum			1 931 085	1 501 289	775 981	252 938	238 560

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttседdelregister per 13. oktober 2023

¹Skagerakfisk og Rogaland Fiskesalgslag fusjonerte med virkning fra 1.1.2020 og heter nå Fiskehav. Fangsten fra disse to salgslagene er i denne oversikten registrert under Fiskehav SA.

Fangst etter levende rognkjeks og rognkall i 2023 pågår ennå per 13. oktober 2023.

Tabell 5: Fangst i rund vekt (kg) fordelt på rognkall og rognkjeks, samt produkttilstand i perioden 2019–2023

ART	Produkttilstand	Fangstår				
		2019	2020	2021	2022	2023
Rognkall	Levende	1 347	605	649	308	394
	Rund	277	4 098	97	124	72
	Sløyd med hode	14	-	-	-	-
Rognkall totalt rund vekt (kg)		1 638	4 703	745	431	466
Rognkjeks	Levende	16 101	16 518	12 852	7 551	4 753
	Rogn	1 460 585	837 403	432 676	180 237	201 804
	Rund	419 893	642 283	329 530	64 544	31 420
	Sløyd med hode	32 868	382	179	175	117
Rognkjeks totalt rund vekt (kg)		1 929 448	1 496 586	775 236	252 507	238 094
Totalt rund vekt (kg)		1 931 085	1 501 289	775 981	252 938	238 560

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttседdelregister per 13. oktober 2023

3.3 BRUK AV ROGNKJEKS INNENFOR HAVBRUK

Det har noen år vært et større uttak av rognkjeks over hele landet som følge av bruk av rognkjeks (kjeks og kall) til å bekjempe lakselus i oppdrettsnæringen. Uttaket er på vei ned,

blant annet som følge av utfordringer knyttet til fiskevelferd og at det er kommet andre effektive metoder for å bekjempe lakselus.

Rognkjeksen beiter på lus i temperaturer ned mot 4 grader, mens berggylt og bergnebb er mer temperaturfølsomme og derfor mindre egnet til bruk i kaldere områder. Berggylt og bergnebb blir i hovedsak brukt fra Trøndelag og sørover, mens rognkjeks brukes over hele landet.

Mange oppdrettsanlegg har brukt rognkjeks. Ved bruk av rognkjeks er det yngelen på ca. 7 cm som benyttes. For å produsere yngel bruker man villfanget kjeks og kall som stamfisk. Oppdrettere av rognkjeks ønsker å levere yngel hele året. Det er da behov for tilgang på stamfisk hele året, noe som har ført til at Fiskeridirektoratet de senere år har mottatt søknader om fangst av rognkjeks i de regulerte områdene utenom fangstperioden.

Tabell 6 viser fangst av levende rognkall og rognkjeks til bruk i oppdrett fordelt på salgslag for de fem siste årene.

Tabell 6: Fangst av levende rognkall og rognkjeks til oppdrett fordelt på salgslag¹ 2019–2023

ART	Salgslag	2019		2020		2021		2022		2023	
		Kg	%	Kg	%	Kg	%	Kg	%	Kg	%
Rognkall	Fiskehav SA	460	34 %	117	19 %	74	11 %	43	14 %	75	19 %
	Norges Råfisklag	887	66 %	488	81 %	575	89 %	265	86 %	319	81 %
Rognkall Totalt		1 347	100 %	605	100 %	649	100 %	308	100 %	394	100 %
Rognkjeks	Fiskehav SA	662	4 %	307	2 %	396	3 %	140	2 %	273	6 %
	Norges Råfisklag	15 439	96 %	16 211	98 %	12 456	97 %	7 411	98 %	4 480	94 %
Rognkjeks Totalt		16 101	100 %	16 518	100 %	12 852	100 %	7 551	100 %	4 753	100 %
Totalsum		17 448		17 124		13 501		7 859		5 147	

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023

¹Skagerakfisk og Rogaland Fiskesalgslag fusjonerte med virkning fra 1.1.2020 og heter nå Fiskehav.

Som tabell 6 viser blir rognkjeks i hovedsak omsatt gjennom Norges Råfisklag. Når det gjelder rognkall omsatte Skagerrakfisk i årene før 2018 størstedelen av kvantumet. I årene etter dette har Norges Råfisklag stått for en stor del av omsetningen. Siden fisket for 2023 ennå ikke er ferdig forventes en ytterligere økning av kvantumet for 2023.

4 BESTANDSUTVIKLING

Etter forespørsel fra Fiskeridirektoratet har Havforskningsinstituttet (HI) for 2024 kommet med anbefalt uttak både i rå rogn og i rund vekt, se vedlegg..

HI anbefaler at reguleringstiltak sikrer at samlet fisket kvantum i 2024 ikke overskrider 400 tonn rå rogn. Dette tilsvarer 2 216 tonn rognkjeks ved bruk av omregningsfaktor på 5.54.

Ifølge HI er biomasse og antall rognkjeks i Norskehavet halvert siden i fjor. Antall fisk i Norskehavet er estimert til å være på omtrent samme nivå som i 2021. Usikkerheten er noe lavere. Estimert antall fisk, både voksne og yngel, har variert betydelig gjennom årene, men siden 2012 har antall fisk vært på et høyt nivå sammenlignet med 80-tallet.

Biomasse og antall voksne i Barentshavet økte fra 2019 til 2021, men var tilbake på 2019 nivå i 2022. Siden antall stasjoner har variert gjennom årene knytter det seg noe usikkerhet til disse tallene. HI viser til at dette vil blitt bedre hensyntatt i 2024. Når det gjelder data for 2023 er disse ennå ikke tilgjengelig.

I 2023 var kvoten 7 500 kg utilvirket rogn per båt. Deltakelsen var svært lav, noe som tilsvarte et maksimalt potensielt uttak på 135 tonn utilvirket rogn. Landingene i 2023 ble totalt 42 tonn utilvirket rogn, tilsvarende 18 % av totalt anbefalt maks kvantum rårogn.

I Norskehavet holder gytepotensialet seg innenfor konfidensintervallet til referansenivået.

Tallene for gytepotensialet for Barentshavet i 2023 er ikke tilgjengelige i oktober, men en projeksjon ble beregnet ved å bruke gjennomsnittlig gytebiomasse de fire siste årene. I Barentshavet har gytepotensialet vært nær referansenivået i flere år, men ble i 2023 utenfor konfidensintervallet. Det tilsvarende fiskepress er fortsatt under 5 %.

Bestandsestimatene fra Barentshavet er lave og under referansenivået. Estimaten som er brukt i vurderingen er imidlertid relativt stabile, og fisketrykket, selv når man tar hensyn til kun Barentshavet, er lavt og under 5 %. Gitt den lave deltakelsen i fiskeriet er nå maksimalt potensielt uttak under grensen for maksimalt uttak anbefalt av HI.

5 OMREGNINGSFAKTOR

Siden rognkjeks i økende grad har blitt landet i rund tilstand de siste årene, så Fiskeridirektoratet våren 2020 at den etablerte omregningsfaktoren på 6,7 kunne synes å være for høy. Dette medførte en bekymring over at kvantum rogn, og dermed kvotefratrekket, ble underestimert og økte sannsynligheten for overfiske av den anbefalte kvoten. Da dette ble oppdaget ble det sendt ut en bestilling til Fiskeridirektoratets regioner om å gjennomføre målinger ved landing av rognkjeks i 2020, dette for å kunne etablere en ny omregningsfaktor for produktet. Målingene lot seg imidlertid ikke gjennomføre på grunn av koronapandemien.

Problemstillingen ble så tatt opp på reguleringsmøtet høsten 2020. For nærmere informasjon se sak 13/2020 Regulering av fisket etter rognkjeks i 2021 kapittel 5. I høringen ble det informert om at Fiskeridirektoratet ville vurdere å sette en administrativ faktor for sesongen 2021 i påvente av målinger og beregninger av ny omregningsfaktor.

Fiskeridirektoratet besluttet 15. januar 2021 å fastsette administrative omregningsfaktorer for rogn av rognkjeks. Omregningsfaktoren for utilvirket rogn av rognkjeks ble endret fra 6,70 til 5,54. Det ble samtidig nødvendig å endre omregningsfaktoren for saltet og sukkersaltet rogn av rognkjeks fra 8,30 til 6,65 fordi faktoren for dette produktet avhenger av faktoren for utilvirket rogn. Tabell 7 er en oversikt over omregningsfaktorene før og etter 2021.

Tabell 7: Oversikt over omregningsfaktorer

Produkttilstand	Utregning	Omregningsfaktor	
		Til 14.01.2021	Fra 14.01.21.
Rund til utilvirket	Dividert	6,7	5,54
Tilvirket til utilvirket	Multiplisert	130/105	130/105
Tilvirket til rund	Multiplisert	8,3	6,65
Utilvirket til rund	Multiplisert	6,7	5,54

Fiskeridirektoratet gjennomførte målinger på rognkjekslandinger i Nordland, Troms og Finnmark gjennom sesongen 2021. På grunn av pandemien ble det kun gjennomført 7 målinger på omregningsfaktorer av rogn: 4 målinger i Troms og Finnmark og 3 målinger i Nordland. Disse målingene ga en gjennomsnittlig omregningsfaktor for utilvirket rogn av rognkjeks på 4,965 relatert til kvantum hunner. Materialet var imidlertid ikke tilstrekkelig til å kunne fastsette en ny omregningsfaktor for rogn av rognkjeks. Fiskeridirektoratet registrerte imidlertid at ingen prøver fra landinger fangstet i Troms viste innblanding av rognkall, mens prøver fra landinger i Nordland hadde innblanding av rognkall. Samlet sett for alle landingene som ble tatt prøver av utgjorde rognkall 2,6 % av landet kvantum. Det ble ikke utført målinger i 2022.

HI har tidligere gjennom sine kvoteråd brukt en omregningsfaktor på 3,3 for rårogn, denne er basert på målinger av rognkjeks (hunnfisk) fanget i islandske farvann. I 2023 utførte Fiskeridirektoratet og HI i lag 3 målinger på omregningsfaktor av rårogn og utilvirket rogn på Senja, samt andre biologiske målinger på rognkjeks. Målet var at Fiskeridirektoratet og HI skulle bli omforente i forståelse og bruk av omregningsfaktor for rognkjeks.

Disse målingene ga en gjennomsnittlig omregningsfaktor for utilvirket rogn av rognkjeks på 5,082 relatert til kvantum hunner. De 10 målingene på omregningsfaktor av rogn av rognkjeks som ble utført i 2021 og 2023, ga en gjennomsnittlig omregningsfaktor på 5,000 for utilvirket rogn.

Det tas sikte på å utføre flere målinger i 2024 for å kunne sette en endelig omregningsfaktor fra 2025. Den administrative omregningsfaktoren på 5,54 for utilvirket rogn vil derfor bli videreført i 2024.

Grunnen til opprinnelig faktor på 6,7 var en antagelse om at det ble levert 50 % av hvert av kjønnene (rognkall og rognkjeks). Fangster uten innblanding av rognkall vil derfor gi en lavere omregningsfaktor enn fangster der det er innblanding av rognkall. Endring av maskevidde på rognkjeksgarn har imidlertid medført at andel rognkall i garnene har gått ned, i tillegg blir fangst av rognkall ofte gjenutsatt fordi de fortsatt er levedyktige. Det er imidlertid viktig at eventuell død eller døende rognkall i garnene blir registrert på sluttseddel.

6 REGULERINGSTILTAK I 2024

6.1 DELTAKELSESKRITERIER

Det ble i 1998 innført deltagerbegrensning for fartøy på eller over 13 meter største lengde i fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark. Bakgrunnen for dette var at en ønsket å forbeholde dette fisket til små kystnære fartøy. For å hindre en oppbygging av fartøy over 13 meter ble fisket lukket og man innførte en regel om at det ikke er anledning til å erstatte fartøy over 13 meter. For fartøy under 13 meter er fisket åpent. Kriteriene for å delta i fisket i åpen og lukket gruppe fremgår av den årlige forskrift om deltagelse i kystfartøygruppens fiske (deltakerforskriften).

De siste årene har kun 2 fartøy oppfylt aktivitetskravet for å delta i lukket gruppe. Aktivitetskravet innebærer blant annet et krav om at fartøyet må være på eller over 13 meter største lengde, samt at eier av fartøyet har fisket og levert rognkjeks med dette fartøyet i ett av

de tre siste årene. Disse to fartøyene har imidlertid ikke deltatt i rognkjeksfisket i 2021, 2022 eller 2023.

Dersom gjeldende deltakervilkår videreføres i 2024 er det så langt vi kan se ingen fartøy som oppfyller kriteriene for å delta i lukket gruppe i 2024.

6.2 MAKSIMALKVOTE

Siden 2006 har maksimalkvoten vært angitt i kilo utilvirket rognkjeksrogn. Før den tid var kvoten angitt i liter utilvirket rognkjeksrogn. Rognkjeks har tradisjonelt vært levert som rogn, da i hovedsak utilvirket rogn. I årene etter at MSC-sertifiseringen kom på plass ble imidlertid en stadig større andel av fisket kvantum vært levert rund, se tabell 8.

Tabell 8: Oversikt over levering av rognkjeks fordelt på produkttilstand i perioden 2015–2023

Produkttilstand	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tilvirket rogn (t)	5,8	-	0,8	3,0	9,0	2,6	0,3	-	-
Utilvirket rogn (t)	44,9	64,7	93,1	178,6	206,7	121,7	77,8	32,5	36,4
Rund (t)	-	0,3	-	253,1	385,8	634,6	307,0	52,3	26,7

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023

Tabellen viser imidlertid at andelen runde leveranser i 2022 og 2023 har gått kraftig ned i forhold til foregående år. Råfisklaget har forklart nedgangen med innføring av den administrative omregningsfaktoren sammen med manglende tillatelse til eksport av skrotten til Kina.

Den økte andelen leveranser av rund rognkjeks som startet i 2018 gjorde at Fiskeridirektoratet høsten 2021 tok opp spørsmålet om maksimalkvoten bør settes i rund vekt istedenfor utilvirket rogn. Fiskeridirektoratet skulle se på dette, men på grunn av det pågående arbeidet med å fastsett nye omregningsfaktorer er denne problemstillingen utsatt. I 2023 ble kun 11 % av fangstene levert som rund. Dersom dette er trenden videre ser ikke Fiskeridirektoratet noe hensikt med å endre gjeldende praksis med å angi maksimalkvoten som utilvirket rogn.

Tabell 9 viser maksimalkvotens størrelse, antall fartøy totalt og antall fartøy som har fisket maksimalkvoten i årene 2015–2023.

Tabell 9: Størrelse på fastsatt maksimalkvote, antall fartøy totalt, antall fartøy som har fisket hele maksimalkvoten og hvor stor prosentandel dette utgjør i perioden 2015–2023

År	Maksimalkvote	Totalt antall fartøy	Ant. fartøy ferdige med maksimalkvoten	Prosent
2015	3 500 kg	31	0	0,0 %
2016	4 000 kg	27	3	11,1 %
2017	4 000 kg	55	4	9,1 %
2018 ¹	4 000/7 000 kg	100	19/0	18,8 %/0 %
2019	5 000 kg	175	2	1,1 %
2020	5 000 kg	162	5	3,1 %
2021 ²	5 000/7 500 kg	71	8/1	11,3%/1,4 %
2022	7 500	31	0	0,0 %
2023	7 500	26	0	0,0 %

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og slutseddelregister per 13. oktober 2022

¹Kvoteøkning – antall ferdig med maksimalkvoten på 4 000 kg.

²Kvoteøkning – antall ferdig med maksimalkvoten på 5 000 kg og 7 500 kg.

Som oversikten viser, har svært få fartøy fisket hele kvoten sin de siste årene. Selv årene med god etterspørsel og rekordhøye priser etter at sertifiseringen var på plass, førte ikke til deltagelse som i begynnelsen av 2000-tallet. Deltagelsen har de siste årene gått ned. I 2022 var det bare ett fartøy som leverte over 6 000 kg rogn. I 2023 er det kun to fartøy som leverte over 5 000 kg rogn, da hhv. 5 839 og 5 041 kg utilvirket rogn.

Fiskeridirektoratet synes det er beklagelig at deltagelsen i fisket etter rognkjeks er så lav. Den lave deltagelsen de senere årene kan ha årsak i at dette er et svært arbeidskrevende fiskeri, fartøyene prioriterer å fiske torsk evt. andre arter fremfor rognkjeks, interesse fra kjøperne, generasjonsskifte osv. Hvordan markedet og etterspørselen vil være i 2024 er vanskelig å si.

På bakgrunn av erfaringen fra de siste årene der det har vært perioder med svært høye priser uten at man har vært nær å nå anbefalt uttak på 400 tonn rå rogn, kan Fiskeridirektoratet ikke se noen risiko med å videreføre maksimalkvoten i 2023 til 2024.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre maksimalkvote på 7 500 kilo utilvirket rognkjeksrogn i 2024.

6.3 FANGSTPERIODE

Til reguleringsrådet høsten 2005 foreslo Fiskeridirektoratet å innføre en stoppdato i fisket etter rognkjeks. Forslaget ble begrunnet med at deler av næringen viste til at fangstperioden i noen områder hadde blitt strukket så langt ut i tid, at kun mindre deler av fisket rognkjeks hadde rogn som holdt tilfredsstillende kvalitet. Selv om tidspunkt for innsig og modningsgrad varierer langs kysten av Nord-Norge fant Fiskeridirektøren det likevel mest hensiktsmessig å fremme forslag om at det ble etablert en felles stoppdato.

Departementet fulgte tilrådingen og det ble derfor fra og med 2006 innført en egen stoppdato, 20. juni, i rognkjeksfisket.

Året etter bestemte Fiskeri- og kystdepartementet å innføre en egen stoppdato i Finnmark øst for 26°Ø, denne datoen ble satt til 5. juli. Ifølge departementet var det ingen biologiske forklaringer på at kvaliteten på rognkjeksrogn forringes utover sesongen. Det ble fremhevet at rognkjeks er en porsjonsgyter, noe som gjør at kvaliteten på rognkjeksrogn er ensartet gjennom hele sesongen. Innsig av rognkjeks skjer puljevis, og det er derfor ikke påvist større andel utgytt/delvis utgytt fisk sent i sesongen enn tidligere. Merkeforsøk viste dessuten at rognkjeks som overlever gytingen forlater feltet umiddelbart etter siste gyting. Departementet begrunnet stoppdatoene med at undersøkelser viste at sene innsig av rognkjeks i hovedsak består av førstegangsgytere som er relativt små rognkjeks i motsetning til andregangsgyterne som er større. Relativt flere små rognkjeks utover sesongen er i hovedsak forklaringen på noe avtakende mengde rogn per fisk. Siden gytebestanden først og fremst består av første- og andregangsgytere, og bestandssituasjonen tatt i betraktning på det tidspunkt, var det ønskelig at beskatningen i størst mulig grad ble skjøvet over på andregangsgytere. Dette var også bakgrunnen for bestemmelsen om en minste tillatt maskevidde i rognkjeksgarn.

Med bakgrunn i fangststatistikk ble det sammenliknet tidspunkter for fangstsesong i de ulike områdene. Analysen viste at det var en markert senere sesong i Øst-Finnmark. En senere stoppdato i dette området ville derfor slå mer rimelig ut for fiskerne. Mange fiskere i Øst-Finnmark hadde da forskjøvet sesongen noe lengre utover våren, grunnet større mengder kongekrabbe på fangstfeltene tidlig på våren. En utsettelse av fisket ville redusere mengden bifangst av kongekrabbe i rognkjeksgarnene. Disse stoppdatoene har vært videreført siden da.

På bakgrunn av konsultasjon fra sametinget desember 2020 der sametinget ba om utvidelse av fiskeperioden for rognkjeks i området øst for 26 grader øst sendte Fiskeridirektoratet saken ut på høring våren 2021. Etter en gjennomgang av innspillene bestemte Fiskeridirektoratet å opprettholde gjeldende stoppdatoer i fisket etter rognkjeks.

Fiskeridirektøren foreslår at disse stoppdatoene blir videreført til 2024.

Fiskeridirektøren vil tilrå at fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark vest for 26°Ø stoppes 20. juni 2024.

Fiskeridirektøren tilrår videre at fisket etter rognkjeks i Finnmark øst for 26°Ø stoppes 5. juli 2024.

7 UNGDOMSFISKEORDNINGEN

Etter innføring av stoppdatoer 20. juni og 5. juli, ble ungdomsfiskeordningen avviklet i 2007. Etter anmodning fra Sametinget ble ungdomsfiskeordningen for rognkjeksfiske gjeninnført i 2010. Ordningen er etter dette videreført.

Tabell 10 viser hvor mange ungdommer som har benyttet seg av ungdomsfiskeordningen for rognkjeks i perioden 2015-2023.

Tabell 10: Antall deltagere og fangst av utilvirket rognkjeksrogn (kg) i ungdomsfiskeordningen i perioden 2015-2023

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ant. deltagere	1	-	2	2	2	7	2	1	-
Kvantum (kg)	209	-	530	960	577	512	392	530	-

Kilde: Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023

Som tabellen viser, er det generelt liten interesse for å delta i denne ordningen i fisket etter rognkjeks. I 2020 deltok imidlertid 7 ungdommer i denne ordningen. Alle leverte utilvirket rogn. Totaluttaket var imidlertid mindre enn kvoten til hver av ungdommene. To ungdommer har deltatt flere år.

Ungdomsfiskeordningen i 2023 gjaldt i perioden 12. juni til og med 18. august. Til forskjell fra de andre artene (unntatt leppefisk) som omfattes av denne ordningen, er fiskeperioden for rognkjeks satt til perioden 1. mai til og med 20. juni vest for 26°Ø, og perioden 1. mai til og med 5. juli i Finnmark øst for 26°Ø.

Innenfor ungdomsfiskeordningen kan det per fartøy og per person fiskes og landes et kvantum som tilsvarer inntil 600 kg utilvirket rognkjeksrogn. Videre må fartøyet være mindre enn 6 meter største lengde.

Ungdomsfiskeordningen fastsettes av Nærings- og fiskeridepartementet og er ikke til behandling i dette saksdokumentet. Dersom ungdomsfiskeordningen blir videreført i 2024 forutsettes det at den også inkluderer rognkjeks.